

ZAPISNIK

sa 21. sjednice Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore 27. saziva, koja je održana 28. decembra 2022. godine

Sjednica Odbora je počela u 9:25 časova. Predsjedavao je dr Dejan Đurović, zamjenik predsjednika Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Nataša Jevrić, Dragan Bojović, Nikola Bajčetić, Dragan Vukić i mr Božena Jelušić. Shodno članu 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sjednici je prisustvovao poslanik Aleksa Bečić, kao zamjena člana Odbora Miodraga Lekića.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi Odbora: dr Damir Šehović, dr Dragutin Papović, mr Aleksandra Vuković, Nikola Janović, Abaz Dizdarević i Suljo Mustafić.

Sjednici su prisustvovali ministar prosvjete u Vladi Crne Gore mr Miomir Vojinović i načelnik Direkcije za strategije, normativno-pravne poslove i harmonizaciju propisa za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Mijajlo Đurić.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

DNEVNI RED:

Konsultativno saslušanje ministra prosvjete u Vladi Crne Gore mr Miomira Vojinovića, na temu: „Finansiranje vjerskih obrazovnih ustanova iz budžeta Crne Gore“

Dnevni red je usvojen jednoglasno (sedam glasova „za“).

PRVA TAČKA – Konsultativno saslušanje na temu: „Finansiranje vjerskih obrazovnih ustanova iz budžeta Crne Gore“

Otvarajući sjednicu, **zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović** je podsjetio da je Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, na 17. sjednici, održanoj 7. novembra 2022. godine, polazeći od Inicijative poslanice Božene Jelušić, donio Odluku da održi Konsultativno saslušanje ministra prosvjete u Vladi Crne Gore mr Miomira Vojinovića, na temu: „Finansiranje vjerskih obrazovnih ustanova iz budžeta Crne Gore“. Pojasnio je da je uvidom u Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. godinu, konstatovano da su za poziciju „Podrška vjerskim obrazovnim ustanovama“ (Aktivnost: 19 032 001 005, u okviru Programa: Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema, nauke, kulture i sporta) opredijeljena budžetska sredstva u iznosu od 1.700.000,00 eura, kao i da je isti iznos planiran i Predlogom zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu. Imajući u vidu navedeno, Odbor je donio odluku da se konsultativno saslušanje održi nakon što Ministarstvo prosvjete dostavi članovima Odbora informaciju u vezi sa temom konsultativnog saslušanja, u pisanoj formi, a koja je članovima Odbora, naknadno, proslijeđena putem elektronske pošte. U nastavku, poslanik Đurović je podsjetio na stav jednog dijela poslanika o obavezi prisustva ministra na sjednicama na kojima se realizuju kontrolna ili konsultativna saslušanja, razmatra budžet i druga značajna pitanja iz nadležnosti Odbora.

Ministar prosvjete u Vladi Crne Gore Miomir Vojinović je pojasnio da na sjednici Odbora na kojoj je razmatran Predlog zakona o bužetu Crne Gore za 2023. godinu nije prisustvovao iz razloga što je bio službeno odsutan, te da će u narednom preiodu prisustvovati sjednicama na kojima se razmatraju pitanja iz nadležnosti Ministarstva prosvjete.

Poslanica Božena Jelušić, kao podnosilac Inicijative za održavanje predmetnog saslušanja, istakla je da je predlog za konsultativno saslušanje ministra prosvjete iniciran činjenicom što je Predlogom zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu planirano izdvajanje sredstava u iznosu od 1,7 miliona eura za finansiranje vjerskih škola u Crnoj Gori i to: Srednje vjerske škole Medresa „Mehmed Fatih“ Tuzi i Srednje vjerske škole Gimnazija „Sveti Sava“ Podgorica. Imajuću u vidu izuzetno težak položaj školstva u Crnoj Gori, oskudne plate nastavnog kadra i dotrajalu infrastrukturu u koju se vrlo malo ulaže, postavila je pitanje da li naš školski sistem može da trpi izdvajanja od 1,7 miliona eura za finansiranje dvije vjerske škole, iako to nije protivzakonito, ali jeste napravljen disbalans, jer su sistemu javnog školstva potrebna mnogo veća ulaganja od onih za koja su opredijeljena budžetska sredstva. U nastavku, postavila je pitanja koja se odnose na broj učenika u srednjim vjerskim školama, broj učenika i broj odjeljenja u javnim školama i koštanje po učeniku, odnosno po modelu „*per capita*“, kako u javnim, tako i u vjerskim školama. U odnosu na navedeno, ukazala je na činjenicu da je Crna Gora je primarno zadužena za javno obrazovanje, te da finansiranje vjerskih škola ne treba da bude ispred potreba javnog školstva, iz razloga što smatra da su vjerske organizacije dovoljno bogate da doniraju u obrazovanje gdje postoji interes vjernika i pastve. Na kraju, u odnosu na informaciju proslijeđenu od strane Ministarstva prosvjete, poslanica Jelušić se osvrnula na navode da Srednja vjerska škola Medresa „Mehmed Fatih“ nikada nije podlegla procesu licenciranja, što znači da postoji mogućnost da dolazi do kršenja zakonskih propisa, iz razloga što se, u tom slučaju, nastava organizuje prema neakreditovanim planovima.

Ministar prosvjete u Vladi Crne Gore Miomir Vojinović je, u svom izlaganju, ukazao na činjenicu da postoji zakonsko uporište za finansiranje vjerskih škola iz budžeta države, ali i da je, lično, saglasan sa iznesenim stavom poslanice Jelušić da su vjerske organizacije dovoljno bogate da doniraju u obrazovanje tamo gdje postoji interes. Kada je u pitanju infrastruktura, naveo je da je stanje u našem obrazovnom sistemu izuzetno loše i da se ovom problemu mora posvetiti više pažnje. U vezi sa navedenim, osvrnuo se na analizu koja ukazuje na poražavajuću činjenicu za naš obrazovni sistem, prema kojoj, u 17% prostornih školskih kapaciteta, uči škoro 67% đaka. Takođe, istakao je i da od materijalnog položaja prosvjetnog radnika zavisi obrazovni proces, da plate jesu oskudne, ali da će se i to promijeniti. Analiza sektora obrazovanja u Crnoj Gori, pokazala je da crnogorski obrazovni sistem ima najmanje radnih dana, a da pojedinačno imamo najveći broj izostanaka učenika, što, takođe, nije dobro. U ovom dijelu, ministar Vojinović je zaključio da je sprovedena Analiza ukazala na potrebu da se izvrši mapiranje, kako bi detaljno sagledali naše školske kapacitete i vidjeli gdje tačno je potrebno graditi nove školske objekte.

U nastavku, **ministar Vojinović** je potvrdio da je 1,7 miliona eura opredijeljeno za podršku vjerskim školama, od čega je, zaključcima Vlade Crne Gore, 800.000,00 eura dodijeljeno Srednjoj vjerskoj školi Medresa „Mehmed Fatih“, koja ima 352 učenika, dok su Srednjoj vjerskoj školi

Gimnazija „Sveti Sava“, koja je u osnivanju, dodijeljena sredstva u iznosu od 900.000,00 eura. Takođe, pojasnio je da je prethodno Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta licenciralo i Srednju vjersku školu Gimnazija „Mitropolit hadži Sava Kosanović“ iz Nikšića, ali da se navedena škola, u mandatu sadašnjeg Ministarstva prosvjete, ne finansira iz budžeta države. Zbog objektivnih razloga, odnosno prenosa prava svojine nad objektom u kome se ova škola nalazila, te nemogućnosti da se obezbijede novi prostorni kapaciteti, što predstavlja jedan od preduslova za licenciranje, nije postojala mogućnost za rad, pa je donesena Odluka o prestanku rada ustanove.

Načelnik Direkcije za strategije, normativno-pravne poslove i harmonizaciju propisa za prosvjetu, nauku, kulturu i sport u Ministarstvu prosvjete Mijajlo Đurić istakao je da u Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju i Zakonu o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica postoji pravni osnov za finansiranje vjerskih škola u Crnoj Gori. Na osnovu navedenog, kada resorno ministarstvo ocijeni da je potrebno, sve privatne škole, kojih u Crnoj Gori ima više, imaju pravo na pomoć države pri osnivanju, iz razloga što javno školstvo ne može, u svim djelatnostima i strukama, da pruži obrazovanje. U nastavku, ukazao je na razliku u terminologiji „finansiranje vjerskih škola“ i „podrška vjerskim školama“. Termin „podrška vjerskim školama“ odnosi se na podršku školama prilikom osnivanja i na taj način su opredijeljena sredstva za Srednju vjersku školu Gimnazija „Sveti Sava“, koja treba da počne sa radom u septembru 2023. godine, kao i na podršku u radu osnovanih škola, kao što je Srednja vjerska škola Medresa „Mehmed Fatih“. Pitanje koje se odnosi na koštanje po učeniku, odnosno po modelu „*per capita*“, je projekat koji je završen 2013. godine i trebalo da bude sproveden kao pilot projekat u određenim školama, što nikada nije primijenjeno. Na osnovu projekta iz 2013. godine, početna cijena koštanja po učeniku je bila različita i kretala se, u Podgorici, između 450 i 500 eura, dok je u manjoj seoskoj školi na sjeveru, bila dva ili tri puta veća.

Član Odbora Dragan Bojović je naveo da dostavljeni podaci od strane Ministarstva prosvjete ukazuju na kvalitet koji će se ostvariti kroz nastavni proces u vjerskim školama, u kojima, prema njegovom mišljenju, postoji veća disciplina i kvalitetnije obrazovanje u odnosu na javne obrazovne institucije. Stoga, postavio je pitanje zašto se dodjela sredstava vjerskim školama uopšte problematizuje, ako je evidentno da je neophodno korigovati mnogo više faktora kako bi došlo do poboljšanja kvaliteta obrazovnog sistema u Crnoj Gori. Poslanik Bojović se osvrnuo i na određene rukovodeće kadrove koji se nalaze na čelu važnih obrazovnih institucija, a za koje smatra da su u posljednjih 10 godina, crnogorski obrazovni sistem odveli u ideološki pogrešnom pravcu.

Članica Odbora Božena Jelušić je proceduralno reagovala na izlaganje u dijelu koji se odnosi na pitanje rukovodećih kadrova, iz razloga što se ne odnosi na temu predmetnog saslušanja.

Zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović je odgovorio da smatra da se poslanik ne može ograničiti u otvaranju određene problematike ili postavljanju pitanja, uz molbu da svi prisutni pokušaju da se drže teme saslušanja. U nastavku, istakao je da Crna Gora, u odnosu na ostale zemlje, procentualno najmanje sredstava izdvaja za finansiranje obrazovanja, te da nije jasno zašto se preispituje potreba za postojanjem novih škola.

Članica Odbora Božena Jelušić se dodatno osvrnula na pitanje koštanja po učeniku i podatke koji postoje za Srednju vjersku školu Medresa „Mehmed Fatih“, gdje se izdvaja 2.272,00 eura po učeniku. Kako Srednja vjerska škola Gimnazija „Sveti Sava“ još uvijek nije počela sa radom, mišljenja je da veliki problem predstavlja to što se novac ulaže u vjerske objekte, a ne u djecu i naglasila je da je protiv toga što se navedeni iznosi opredjeljuju vjerskim školama, a ne javnom školstvu.

Zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović je podsjetio da u Zagrebu postoji čuvena gimnazija, Srpska pravoslavna opća gimnazija „Kantakuzina Katarina Branković“, koja je jedna od najelitnijih škola po građevinskom zdanju, po profesorima i po znanju koje se u pomenutoj školi stiče, pa veliki broj učenika iz regiona želi da pohađa i završi ovu školu. Takođe, mišljenja je da bi jedna ovakva rasprava u Italiji bila vrlo kritički dočekanu ukoliko bi se raspravljalo o tome da li će se otvoriti katolička gimnazija u Rimu. Poslanik Đurović je naglasio da otvaranje škole može samo da koristi građanima Crne Gore, a ako neko smatra da su sredstva opredijeljena protiv zakona, to se može naknadno ispitati. U odnosu na podatke dostavljene od strane Ministarstva prosvjete, osvrnuo se na činjenicu da je Vlada Crne Gore, 2019. godine, bez prethodnog zaključka, Srednjoj vjerskoj školi Medresa „Mehmed Fatih“ opredijelila sredstva u iznosu od 500.000,00 eura, kao i da ova škola nikad nije podlegla postupku licenciranja, ali da, ni povodom ovih pitanja ne bi reagovao, iz razloga što otvaranje škola može biti samo na dobrobit građana Crne Gore.

Ministar prosvjete u Vladi Crne Gore Miomir Vojinović je odgovorio da će se izbori i imenovanja u okviru rukovodećih funkcija u obrazovanju sprovoditi nakon raspisanih konkursa, u skladu sa zakonom propisanom procedurom. Prema važećim podacima iz sprovedenih istraživanja javnog mnjenja, u sistem obrazovanja vjeruje 62% građana, bez obzira na sve nedostatke o kojima se govorilo na ovoj sjednici. Ministar Vojinović je istakao da je saglasan da je poželjno da se, na jednoj od narednih sjednica ovog radnog tijela, govori o analizi obrazovnog sistema, iz razloga što smatra da je poražavajuća činjenica da smo jedna od zemalja sa najmanjim procentom ulaganja u obrazovni sistem. Takođe, najavio je da će biti izgrađena nova gimnazija u Podgorici, kao i da je predviđena izgradnja novih vrtića i škola u Podgorici. Ministar Vojinović se osvrnuo na izjavu poslanice Jelušić, koja je ocijenila da je ulaganje u vjerske škole isto što i ulaganje u vjerske objekte, te je naveo da dodijeljena sredstva o kojima se govorilo predstavljaju isključivo podršku osnivanju i radu vjerskih škola. Kada je riječ o sredstvima koja su do sada opredjeljivana vjerskim školama, odgovorio je da je Srednjoj vjerskoj školi Medresa „Mehmed Fatih“ dodijeljeno ukupno 2.800.000,00 eura, dok su na ime podrške za osnivanje Srednje vjerske škole Gimnazija „Sveti Sava“, dodijeljena sredstva u iznosu od 900.000,00 eura.

Članica Odbora Božena Jelušić je kazala da je mišljenja da, u ovom slučaju, logika trošenja novca iz budžeta nije adekvatna potrebama i mogućnostima Crne Gore. U nastavku, postavila je pitanje koje se odnosi na provjeru školskih predmetnih programa od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje, koji je skoro formiran i istakla da bi fokus rada Ministarstva prosvjete i Nacionalnog savjeta za obrazovanje trebalo da bude stavljen na učenike koji napuštaju naše klupe i odlaze van granica Crne Gore jer podsticajni mehanizmi nijesu dovoljno usmjereni na njih.

Poslanica Jelušić je, dodatno, postavila sljedeća pitanja: da li se i na koji način prate podaci o finansijskom poslovanju Srednje vjerske škole Medresa „Mehmed Fatih“ i da li će se, nakon početka rada, pratiti i kada je u pitanju Srednja vjerska škola Gimnazija „Sveti Sava“; da li je, do sada, vršena kontrola utroška dodijeljenih sredstava; na koji način se vrši kontrola kvaliteta nastavnog procesa od strane zaposlenih u Zavodu za školstvo; koje sve preduslove obezbjeđuje vjerska zajednica kao inicijalni uslov zahtjeva za finansiranje iz budžeta; i što je to što vjerska škola nema, pa su joj potrebna dodatna sredstava.

Članica Odbora Nataša Jevrić je navela da je saglasna sa iznesenim stavovima da se vjerske škole finansiraju u skladu sa zakonom. Kada je riječ o planiranju izgradnje novih škola, postavila je pitanje u vezi sa problemima koji se odnose na početak izgradnje osnovne škole „Vladimir Nator“, u Podgorici.

Član Odbora Nikola Bajčetić je pohvalio komunikaciju između članova Odbora i predstavnika Ministarstva prosvjete na predmetnoj sjednici i istakao da je značajno razgovarati o temama koje se odnose na poboljšanje kvaliteta obrazovnog sistema u Crnoj Gori. Kada je riječ o odlivu stručnih i kvalitetnih kadrova iz naše zemlje, mišljenja je da su u proteklom periodu napravljeni prvi koraci ka rješavanju ovih problema i da je potrebno nastaviti sa stvaranjem uslova za zadržavanje mladih ljudi u Crnoj Gori. Na kraju, osvrnuo se na pitanje maloljetničke delinkvencije i uslova u ustanovama u kojima ova djeca borave.

Zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović je konstatovao je bi bilo poželjno da Srednja vjerska škole Medresa „Mehmed Fatih“ dobije licencu i zvanično uđe u crnogorski obrazovni sistem.

Ministar Vojinović je kazao da bi bilo dobro da se javnosti predstavi Analiza obrazovnog sistema u Crnoj Gori, kako bi svi bili upoznati sa sadržajem, a i sa onim što je potrebno uraditi u narednom periodu, kako bi naš obrazovni proces krenuo boljim tokom. Potvrdio je da Nacionalni savjet nije funkcionisao devet mjeseci, ali da sada normalno radi i donosi odluke. Kada je riječ o obrazovnom planu i programu Srednje vjerske škole Medresa „Mehmed Fatih“, odgovorio je da je program prošao fazu ispitivanja pred Nacionalnim savjetom za obrazovanje, dok obrazovni plan i program Srednje vjerske škole Gimnazija „Sveti Sava“ u potpunosti odgovara već usvojenom tj. važećem programu, te da nije bilo potrebe da prolaze proceduru pred Nacionalnim savjetom za obrazovanje. Ministar Vojinović je, vezano za izgradnju škole „Vladimir Nator“, pojasnio da je glavni projekat u završnoj fazi, te da revizija slijedi u januaru 2023. godine, nakon čega se može početi sa izgradnjom.

Načelnik Direkcije za strategije, normativno-pravne poslove i harmonizaciju propisa za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Mijajlo Đurić je pojasnio da je Srednja vjerska škola Gimnazija „Sveti Sava“ donijela odluku da preuzme obrazovni program opšte gimnazije, zbog čega nije bilo potrebe da ih potvrđuje Nacionalni savjet za obrazovanje, dok to nije bio slučaj sa Srednjom vjerskom školom Medresa „Mehmed Fatih“, koja je u osnovi preuzela program opšte gimnazije, ali ga je modifikovala i predala Nacionalnom savjetu za obrazovanje na dalju

proceduru. Kada je riječ o licenciranju, kazao je da se rukovodstvo ove škole više puta obraćalo Ministarstvu, kako bi dobili licencu. Međutim, licenca im ne može biti izdata iz razloga što imaju predmete za koje im je potreban nastavni kadar koji ima licencu i položen stručni ispit za rad u prosvjeti, ali kako ta lica nikad nisu radila u javnom obrazovanju da bi stekli iskustvo od jedne godine, kao uslov za polaganje stručnog ispita i početne licence, nije se pristupilo licenciranju te škole. Samim tim, u navedenoj vjerskoj školi se ne vrši stručno pedagoški nadzor, iz razloga što kontroli podliježu samo licencirane škole. Kada je riječ o kontroli utošenih sredstava, odgovorio je da vjerske škole podliježu finansijskoj kontroli kao i sve institucije koje se finansiraju iz budžeta države.

Članica Odbora Božena Jelušić, kao podnosilac Inicijative za održavanje predmetnog saslušanja, zaključila je da vjerskim školama nije trebalo opredjeljivati izuzetno visoke iznose finansijskih sredstava; da je utrošena sredstva trebalo znatno više kontrolisati; da je proces licenciranja i kontrole nastavnog kadra trebalo da bude na mnogo većem nivou i da je potrebno osigurati balans utroška sredstava po učeniku u javnim i vjerskim školama. Na kraju, kada je riječ o finansijskoj podršci osnivanju vjerskih škola, istakla je da, prema njenom mišljenju, nema smisla upoređivati Crnu Goru sa Italijom i ostalim zemljama koje imaju dugu tradiciju osnivanja i finansiranja vjerskih škola, dok Crna Gora nema novca ni za finansiranje osnovnog obrazovanja, a troši novac za nadgradnju nečega što nadilazi njeno siromaštvo.

Član Odbora Dragan Bojović je konstatovao da vjerske škole mogu značajno da doprinesu poboljšanju kvaliteta obrazovanja u našoj zemlji. Takođe, osvrnuo se na problem „odliva mozgova“ i naveo da je neophodno upodobiti naš obrazovni sistem na način da na kraju školovanja dobijamo dobre kadrove, koji neće napuštati Crnu Goru.

Na kraju, **zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović** je, za prvu polovinu februara sljedeće godine, najavio konsultativno saslušanje na kojem će se raspravljati o: analizi nastavnog plana i programa za osnovno i srednje obrazovanje; sistematskoj, sveobuhvatnoj, objektivnoj i cjelishodnoj reviziji više predmetnih programa; sprečavanju odliva visokoobrazovanih kadrova; mogućnostima za povratak prosvjetne inspekcije u okviru Ministarstva prosvjete; potrebi za promjenom sastava Nacionalnog savjeta za obrazovanje u koji bi bili izabrani najstručniji i najkompetentniji članovi; kao i načinu zaštite javno važećeg obrazovnog programa.

Na kraju sjednice, **zamjenik predsjednika Odbora Dejan Đurović** je podsjetio da Odbor, nakon saslušanja, sačinjava izvještaj koji sadrži ocjene i stavove i isti dostavlja nadležnim institucijama na dalju realizaciju.

Sjednica je završena u 11:15 časova.

Broj: 00-63-11/22-

SEKRETARKA ODBORA
mr Svjetlana Aligrudić, s.r.

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA ODBORA
dr Dejan Đurović, s.r.